

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Dette forslag svarer i sine principper til beslutningsforslag nr. B 119, fremsat den 25. marts 1980 af medlemmer af venstresocialisterne og socialistisk folkeparti (se Folketingstidende 1979-80 2. samling, forhandlingerne sp. 7170 og 8305 samt tillæg A sp. 5051), og som kom til første og eneste behandling den 23. april 1980. Der er imidlertid tale om en ajourføring af alle sats og grænser i forslaget som følge af prisudviklingen siden og den yderligere forværring af de uddannelsessøgendes situation. Siden VS og SF sidst fremsatte forslaget, er det blevet erkendt bredt, og senest også i regeringen, at de uddannelsessøgendes økonomiske og sociale vilkår er mildest talt uholdbare.

1. *Gældsproblemerne* er steget kolossalt både for de nye kandidater og især for dem, der er på vej i systemet. Gældsbeløbene ligger efterhånden på op mod de 100.000 kr. i gennemsnit, og gældsbyrder på 150-200.000 kr. er langtfra ualmindelige. Dette bevirker, at de månedlige ydelser for de nyuddannede ofte vil ligge på fra 1.500 kr. til op mod 3.000 kr. Det siger sig selv, at flere og flere ikke kan betale, bl.a. på grund af den høje arbejdsløshed for de nyuddannede, og staten må overtage flere af forpligtelserne for de statskautionserede lån. Allerede nu må staten indfri forpligtelser svarende til over 100 mill. kr., og det forventes at stige til over 300 mill. kr. i løbet af de nærmeste år. Samtidig har man strammet praksis omkring tilbagebetalingerne og ved overgang af lånene til Hypotekbanken.

Alt dette foreligger veldokumenteret. I undersøgelser fra de uddannelsessøgendes organisationer, i studiesociale undersøgelser fra Københavns universitet og andre universiteter og så tidligt som i en skrivelse af 30. august 1979 gjorde undervisningsministerens rådgivende organ på området, rådet for uddannelsesstøtten, opmærksom på forholdene og perspektiverne. Og siden hen har også især de akademiske fagforeninger, bl.a. Dansk Jurist- og Økonomforbund og Akademikernes Centralorganisation, gjort opmærksom på situatio-

nen. Akademikernes Centralorganisation bl.a. i en skrivelse til undervisningsministeren af 18. september 1981, som der, så vidt vides, ikke endnu er kommet noget svar på.

2. *Udhulingen af uddannelsesstøtten* er fortsat støt. Reguleringerne følger langtfra med den reelle prisudvikling, og hertil kommer jo de forskellige finanspolitiske stramninger, devalueringer, skatte- og afgiftsforhøjelser osv. gennem de senere år. Specielt for de uddannelsessøgende er situationen yderligere forringet derved, at det efter den nye lovs ikrafttræden næsten har været umuligt at få bistandshjælp i sommerferien, når det ikke var muligt at finde et sommerferiejob. Selv om undervisningsministeren nu erkender, at støtten langtfra kan dække alle årets 12 måneder, og at man principielt burde kunne få bistandshjælp i denne situation. Dette blev påpeget allerede inden vedtagelsen af loven i sin tid og bl.a. i bemærkningerne til det tidligere fremsatte forslag fra 1980.

Erhvervsarbejdet indtager som følge af den elendige støtte og risikoen ved de mange banklån den helt dominerende plads i de uddannelsessøgendes finansiering af deres leveomkostninger. Danmarks Statistik anslog i 1978 i forarbejderne til loven, at erhvervsarbejdet androg ca. $\frac{3}{4}$ af de uddannelsessøgendes indkomster, og det er næppe blevet mindre siden da. Men samtidig er det på grund af forværringen af arbejdsløshedssituationen blev sværere at få et job.

Resultatet er alt i alt, at studietiden forlænges, flere og flere falder fra studierne, og at mange afholder sig fra at påbegynde en uddannelse, bl.a. fordi man så ikke kan få understøttelse eller bistandshjælp. Det er således dokumenteret i undersøgelser, bl.a. fra Københavns universitet, at den sociale skævhed i adgangen til uddannelserne er øget kraftigt de senere år.

VS og SF ønsker på lang sigt en egentlig uddannelsesløn, der dækker de faktiske leveomkostninger, idet uddannelse bør betragtes som en samfundsmæssig aktivitet. Dette forslag er ikke et forslag om uddannelsesløn, men er tænkt som et